UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sermones: Petri Hieremie Panormitani ex Sicilia: F. co[n]uent[us] ordinis Predicatoru[m] bononiensiu[m]: tam preclari q[uam] omnigene eruditio[n]is refertissimi. omnibusq[ue] euangelica documenta ...

Petrus <de Hieremia>

[Augsburg], 1514

VD16 P 1883

Jtem de eadem. ser. xxxiiij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70359

Visual Library

citias ponam inter te ⁊ mulierē ⁊c̄. Nota Ut lauet pedes ſeruoꝝ ſuoꝝ: pedes ſignificāt finē mōi in q̄ ſumꝰ nos. Nos ſumꝰ in quos fines ſeculoꝝ deuenerunt. j. Coꝛ. x. Uñ cantat eccl'ia. Uirgo ſingularꝫ inter oēs mitis nos culpis ſolutos mites fac et caſtos. Dic exemplū de efficacia quā habꝫ ſalutatio ꝟginis. ſ. Aue maria: de illo milite q̄ itrauit religionē ⁊ nihil potuit adiſcere niſi Aue maria ⁊c̄. Deo grās. Amen.

¶ In feſto annūciatiōis Marie. Sermo. xxxiiii.

Ecce concipies in vtero. Lu. j. Potes in hoc feſto facere aliū ſermonē videlꝫ ꝙ ꝑ ter rationes fuit cōueniens filiū dei carnē aſſumere: vt ſcripſi in dñica pma aduentꝰ. venit tibi ⁊c̄. Itē aliū ſer. vide i ſer. q̄dragesimalibus. de articulis fidei. ſermo xvij. vbi agit̃ de pmo articulo ptinente ad humanitatē chi̅. Itē potes facere introductionē ſmonis q̄re nō angeli ſꝫ homies fuerūt redempti p filiū dei. vide ſupra ⁊c̄. Hoc eſt ſolennꝰ feſtū q̄ꝫ fit in toto anno. Eccl'ia em̄ ſancta facit hodie cōmemorationē de incarnatiōe filij dei in vtero ꝟginali: q̄ fuit exoꝛdiū totius hūane ſalutis. Et eſt materia ſpeculatiua ⁊ deuota: ſꝫ vt nobis ſit vtilis ⁊ ſapoꝛoſa/ p̄ſentemus glorioſe ꝟgini illud. Aue ſalutiferum: qd̄ hodie ſibi angelus p̄ſentauit. Aue maria ⁊c̄. ¶ Pro fundamēto ſermonis oꝛit̃ theologicalis queſtio. ¶ Querit̃. Utrum virgo Maria dicat̃ mat̃ dei. Arguit̃ ꝙ nō. Nulla em̄ mlier eſt mater alicuꝰ niſi ſm naturam quā ab ea accepit: ſed deus non accepit a virgine Maria naturā diuinā: igit̃. In oppoſitū deꝰ natus eſt de virgine Maria: vt ait Paulꝰ ad Gala. iiij. Miſit deꝰ filiū ſuū natum de muliere ⁊c̄. ⁊ nō de alia niſi de ꝟgine maria: g̃ virgo maria dr̄ mater dei, et ſic q̄ſtio manet pro vtraqꝫ parte dubia. Ad q̄ſtionē rñdendū eſt ſm Scotū ſup. iij. ſentē. di. iiij. q. j. ꝙ ꝟgo maria dicit̃ mater dei: quod dupliciter pbatur.

Primo pbat̃ auctoritate
Scđo pbat̃ ratione

¶ Primo pbat̃ auc̄itate: ait Damaſce. c. xvij. dei genitricē vere ſanctaꝫ p̄dicamus. Luc. ij. Cōcipies in vtero ⁊ paries filiuꝫ. Magiſter ſen. iij. di. viij. ſic eſt deꝰ eternꝰ veraciter ſm tēpus: ⁊ ꝯceptꝰ ⁊ natꝰ ex ꝟgine. Lu. ij. Natus ē vobis hodie ſaluatoꝛ q̄ ē chꝛiſtꝰ dñs in ciuitate Dauid. Mgr̄ ſentē. vbi ſup̄. Illa em̄ caro quā deꝰ d̄ virgine ſibi vnire dignatꝰ eſt ſine vitio cōcepta: ſine pctō nata ē. Lu. j. Ideoqꝫ ⁊ quod naſcet̃ ex te ſctm̄ vocabit̃ filius dei. Igit̃.

¶ Scđo pbat̃ rōe. ſ. Scoti. tota illa actio ſibi ꝯpetebat q̄ mr̄i debet̃: qꝛ ꝟgo maria cōcepit ⁊ genuit deū. Igit̃ alia rō. Tho. i. q. xxxv. ar. iiij. omne nomē ſignificās in concreto aliquā naturā pōt ſupponere ꝓ q̄libꝫ hypoſtaſi illꝰ nature. Cū igit̃ vnio incarnatiōis ſit facta in hypoſtaſi: ſi deus ſupponere pōt ꝓ hypoſtaſi/ habēte hūanaꝫ naturā ⁊ diuinā. ⁊ iō q̄cq̄d ꝯuenit diuine nature ⁊ humane: illi perſone pōt attribui ſiue ſm q̊d ꝓ ea ſupponit nomē ſignificās naturā humanā. Concipi aūt ⁊ naſci pſone attribuit̃ ⁊ hypoſtaſi ſm illā naturā in q̄ cōcipit̃ ⁊ naſcit̃. Cū igit̃ in ipſo pncipio conceptōis fuerit natura hūana aſſūpta a pſona diuina/ cōſequens eſt ꝙ vere poſſit dici deū eſſe ꝯceptū ⁊ natū d̄ ꝟgine. Hec ille. Formaliter ⁊ ad argumētū dr̄: qꝛ vna pſona ſubſiſtit i vtraqꝫ natura: cōicant ſibi nature ideomata ſua. i. ꝓꝛietates: vt ſicut iudei dicunt̃ crucifixiſſe dñm: licꝫ nō ſm deitatē, ita ⁊ ꝟgo eūdē pepit: Et ſic dicꝰ hominem creaſſe celos. ita dicimus deū natū de ꝟgie: ⁊ ꝯſeq̄nter ꝟgo maria dr̄ mater di. Iuxta ꝟba p̄aſſumpta. ecce ⁊c̄. ¶ Pro cōplemēto ſmōis ⁊ declaratiōe thematis eſt notandū: ꝙ inueniūt̃ q̄nqꝫ diuerſe cōceptiones filij dei. Declara pmo q̄d eſt cōceptio ⁊ q̄d ꝯcipe. Pōt em̄ dupliciť accipi cōceptio: ſcꝫ ſpūaliter ⁊ carnaliter. Spūalit̃ q̄dē: qñ aliq̄d ꝓponit̃ in aio vel intelligit̃. vñ ⁊ vulgo dr̄. Hoc concepi in mente ⁊c̄. Carnaliter vero dicitur: quādo mater cōcipit filium. Hoc preſuppoſito. Nota q̄nqꝫ cōceptiones filij dei.

Prima eſt ꝯceptio diuinalis.
Scđa eſt cōceptio angelicalis
Tertia eſt cōceptio humanalis.
Quarta eſt cōceptio ſcripturalis
Quinta eſt ꝯceptio maternalis

¶ Prima ergo cōceptio ē diuinalis. Pro

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cuius intellectu eſt notandū: ꝙ conceptio
dicit̄ in altero receptio. Concipi em̄ dicit̄
quod in altero recipit̄: ſicut vinū concipit̄
in vegete. Sic quādo audis predicatorē ⁊
intelligis concipi verbū in intellectu tuo.
Sic artifex ꝯcepit artem. Sic ꝰ in ꝓpoſi-
to filius dei concipit̄ a patre ſiue in patre
⁊ idem eſt ꝙ generatur a patre. Cōceptio
em̄ ⁊ generatio non differunt in diuinis.
Pro hoc autē clarius intelligēdo notādū:
ꝙ ſicut ſe habet ars in mēte artificis. ſic ſe
habet filius đi in patre. Filius em̄ eſt ſapi
entia patris. Unde nota pulchram ſimili
tudinē de pictore/ q̄ pingit pulchras figu-
ras. Unde hoc: niſi quia habet artē in mē
te ſua: q̄ꝛ habet per artem pictor in mente
quendā leonem pictum vl' formatū tanꝙ̄
ideam quadā ad cuius formā depingit le-
onem/ ſic domum/ ſic nauem ⁊c̄. Illa autē
ars ſubiectiue conſiſtit in mente artificis:
ſiue dormiat ſiue vigilet. Ars em̄ eſt ha-
bitus quidam quo dirigit̄ hō circa factibi
lia/ ⁊ deducit̄ ad oꝑationem ꝑ voluntatē.
Sic dicendū eſt de ſciētia medicine/ phie/
theologie/ et hmōi. Sic in ꝓpoſito artifex
ſumm⁹ eſt deus/ in cui⁹ mente eſt ars que
eſt ſapientia ſua ab eterno in mēte diuina
cōcepta: que nō differt ab ipō deo eſſentia
liter: q̄ꝛ quicq̄d eſt in deo eſt deus: nec acci
dentaliter: q̄ꝛ in deo nullū eſt accidēs. Et
in hoc differt ab arte que eſt in mēte hōis
que eſt accidens in ipſo: ſed in deo non eſt
accidēs ſapiētia ſua: ſed eſt ipſe deus: quia
in deo non eſt aliqua cōpoſitio/ neqꝫ mate
rie ⁊ forme/ neqꝫ ſubiecti ⁊ accidentis/ ne-
qꝫ eſſentie ⁊ eſſe: neqꝫ potentie ⁊ actus: ne-
qꝫ ſuppoſiti ⁊ nature: ſed eſt ſimpliciſſim⁹
in natura. Confirmat̄ hoc ꝑ Augu. xj. de
ciui. dei. c. x. Cum ergo ſapientia ipſa ſit in
mente diuina ab eterno concepta: ſequūt̄
duo. Primo ꝙ ipſa differt a deo/ ſicut con
ceptum a concipiente: ⁊ cum non differat
eſſentialiter neqꝫ accidentaliter: vt dictuꝫ
eſt ſequit̄. ꝙ alio modo differat: ſcilicet ꝑ-
ſonaliter. Scđo ſequit̄: ꝙ ipſa diuina ſapi
entia ſit ipſe deus/ cum ſit ab ipſo deo ab
eterno concepta. Et etiā q̄ꝛ nihil eſt in deo
niſi ipſe de⁹. Nihil aūt eſt ab eterno niſi de
us. Cū aūt ꝯceptio et generatio in diui-
nis nō differāt. ſeq̄t̄. ꝙ ipa ſapiētia in mēte
diuina concepta/ ſit ab ipſo deo generata.
⁊ ꝯſequēter ſeq̄t̄: ꝙ ſit fili⁹ dei. ⁊ ſic eſt de⁹
fili⁹ dei ab eterno ab ipō deo generatus ⁊
concept⁹. Tertio ſequit̄: ꝙ ipſa ſapiētia đi
dicat̄ fili⁹ dei: ex q̊ ab eo concepta ⁊ geni-
ta dicit̄. Patet rō. Auctoritas. Et loquit̄
ipſa diuina ſapientia dicēs. Dñs poſſedit
me in initio viaꝝ. i. creaturaꝝ ſuaꝝ. Anꝙ̄
q̄cqꝫ faceret a ꝑncipio: ab eterno ordinata
ſum. Et infra. Nodū erāt abyſſi: ⁊ ego iā
cōcepta erā. Prouer. viij. Uide hanc au-
ctoritatē expoſitā ⁊ alias: in ſmonib⁹ đ ar
ticulis fidei: feria vbi agit̄ de trinitate. ꝑte
ꝑma. Itē Eccl. xiiij. Ego ex ore altiſſimi
ꝓdij: ꝑmogenita ante oēm creaturā. Ego
feci in celis vt oriret̄ lumē indefitiens ⁊c̄.
Patet ꝰ prima ꝯceptio diuinalis. Hec cō
ceptio ꝑma eſt ꝯceptio filij dei quantū ad
diuinā naturā: ſed cōceptio quātū ad hu-
manā naturā fuit in mēte diuina ab eter-
no ꝑdeſtinata: ſic̄ ⁊ aliaꝝ creaturaꝝ conce
ptiones. Ro. j. Qui ꝑdeſtinat⁹ eſt fili⁹ đi
in ꝟtute ſm̄ ſpiritū ſactificatiōis ⁊c. Sic̄
aūt artifex operat̄ artificiū mediante arte
ſua: ſic ⁊ de⁹ pater mediante ſapiētia ſua q̄
appropriat̄ filio/ oia creauit. pſ. Oia in ſa
pientia feciſti. Et h̄ eſt ꝙ dicit̄ Geñ. j. In
ꝑncipio creauit de⁹ celū ⁊ terrā. In ꝑnci-
pio. Glo. i. in filio: q̊d ꝑncipiū Dauid vo-
cauit ſapiētiā. Ioānes ꝟo vocauit ꝟbum.
In principio erat verbū. Et infra. Omia
ꝑ ipm̄ facta ſūt. Ioā. j. Ipſe autē fili⁹ dei
vocat ſe ꝑncipiū. Io. viij. Principiū qui ⁊
loq̊r vobis. Moyſes vocauit filiū dei ꝑn
cipiū ⁊ etiā chrīs. Hoc ēt denotauit Moy
ſes cū in ꝓductione cuiuſlibꝫ creature ſcri
bit dicēs: dixitqꝫ de⁹. Fiat h̄ ⁊c. Nota di-
xit. i. ꝑ ꝟbū ꝓduxit: q̄ſi diceret: ꝑ ꝟbū ſuuꝫ
q̊d ab eťno conceꝑat in ſeipō in tꝑe ꝓduxit
creaturas extra ſeipm̄. Et ſic̄ in q̄libꝫ oꝑa
tionꝫ artificiali requirunt̄ tria. ſ. hō ſiue ar
tifex tanꝙ̄ cauſa efficiēs. Item ars tanꝙ̄
cauſa formalis. Itē volūtas tāꝙ̄ cā moti
ua ⁊ finalis ad oꝑandū ꝓpter aliquē finē
bonū: ſic in creatione rerū concurrūt tria.
Prio pater tāꝙ̄ ꝑncipiū effectiuū. Scđo
ars ſiue ſapiētia pr̄is/ q̄ appropriat̄ filio tā
ꝙ̄ principiū formale. Tertio bonitas ſiue
voluntas ipſi⁹ dei tanꝙ̄ principiuꝫ finale
mouens agentē q̄ appropriat̄ ſpūiſctō. Et
ſic omēs tres ꝑſone trinitatis cōcurrūt in
creatiōe mōi. ⁊ Prouer. xvj. Uniuerſa ꝓ-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

pter ſemetipm̄ opat⁹ eſt dñs. Itē Apoc. j. Ego ſum alpha ⁊ o: p̄ncipiū ⁊ finis. Et hoc eſt ꝙ dicit̄ Geñ. j. In principio. i. filio ecce ꝑſona filij: creauit deus. i. pater celū ⁊ terrā. Et infra. Spirit⁹ dñi ferebat̄ ſuꝑ aquas: ecce ꝑſona ſpūſſcti. dicit̄ autē ferri ſuꝑ aquas. i. ſuꝑ totā naturā corꝑalē iformem. Non quidē corporaliter ferebat̄: ſed ſicut voluntas artificis ſuperfert̄ materie quā vult facere. Hec notat Tho. par. j. q. lxvj. ar. j. ad ſcōm. ¶ Scđa eſt ꝯceptio angelicalis. Hec cōceptio nō fuit ab eterno: ſicut p̄ma: ſed fuit a principio mūdi. Nam cōis ſentētia eſt theologoꝝ: ꝙ qñ deus creauit celū empyreū ſtatim ipꝫ repleuit nouem ordinib⁹ angeloꝝ. Dic illos. Quattuor em̄ ponunt̄ a theologis cōcreata. ſ. celū empyrreū / angeli / materia corꝑalis / ⁊ tempus. Hoc ponit Tho. par. j. q. xlvj. ar. iij. Si dicas. Et quō ſcit̄ hoc? Rñ. q2 chriſt⁹ ⁊ Paulus reuelauerūt Dionyſio q̇ ſcripſit librū de celeſti hierarchia. Inter oēs autē angelos nobilior erat Lucifer / q̇ elat⁹ eſt in ſuꝑbiā ⁊c̄. Dic quō deſiderauit equalitatē dei. ⁊ declara hoc: q2 nō eſt ſic intelligendū / ꝙ vellet ſe equare deo in oib⁹: quia bene ſciebat hoc eſſe ipoſſibile: q2 nec ipſe de⁹ poſſet facere creaturā equalē ſibi: nec hoc ꝯtingit ex ipotentia dei: ſꝫ ex defectu creature q̄ eſt capacitatis finite ⁊c̄: ſed volebat acquirere gloriā nō ab alio: ſed ex ſe quaſi nollet recognoſcere ſuꝑiorē: ſicut et deus nullū ſuꝑiorē habet ⁊c̄. Videns ḡ deus tantā ſuperbiā ait. Nō habitabit in me. do. m. q̇. f. ſu. ⁊ ſtatim vocauit Michaelem dicēs Michael michael ⁊c̄. et bellauit cū Lucifero ⁊ expulit eum de celo / nō ꝓpria virtute / ſed dei: ⁊ effecti ſunt diaboli ⁊c̄. Nota ꝯtra ſuꝑbiam ⁊c̄. Auctoritas de hoc duplex. Una in veteri teſtamento Eſa. xiiij. Quomodo cecidiſti Lucifer: q̇ mane oriebaris: qui dicebas in corde tuo in celū cōſcendā ſuꝑ aſtra dei exal. ſoli. me. ſedebo in monte teſtamēti in laterib⁹ aquilonis: aſcendā ſuꝑ altitu. nu. ſimilis ero altiſſimo. Dicit Berñ. de gradib⁹ humilitatis. ꝙ diabol⁹ p̄uidit ſe ſuꝑ malos principatū habituꝝ: ꝓpt̄ q̄d i latere aq̄lonis ſolium ſuū ponere volebat: vt d2 Eſa. xiiij. ⁊ notat h̄ Tho. in. ij. ſentē. di. x. ar. ij. in. ij. argu: Et vide quod ſcripſi ſupra in ſermone beati Stephani: qui incipit. Stephanus plenus gr̄a. par. j. in aditione: que incipit Unde dic̄ Tho. Illud aūt notandū: ꝙ id quod dixit diabolus in celū cōſcendā: non poteſt intelligi de celo empyreo: q2 in illo datus fuit. Oportet ḡ ꝙ intelligat̄ d̄ celo ſancte trinitatis: vt dic̄ Tho. in. ij. ſen. diſ. v. q. j. ar. ij. Uel dic ꝙ ꝑpetijt eſſentialitatē dei ſi poſſibile eſſet h̄ obtinere. Uel dic ꝓut dic̄ Rich. ⁊ refert Tho. in. iij. ſen. diſ. j. q. j. ar. iij. in. vij. argu. vbi dic̄ ꝙ Richar. exponens illud qḋ d2 Ione. iij. Propt̄ me orta eſt tēpeſtas ⁊c̄. dicit ꝙ diabol⁹ vidit rōnalē creaturā aſſumendā in vnitate ꝑſone filij dei ⁊ inuidit. ⁊ hec inuidia fuit cauſa caſus ei⁹ mouēs ipm̄ ad tentādū hoiē. Hec ille. vide Tho. in. ij. ſen. diſt. v. q. j. ar. ij. vbi dic̄ in corꝑe q̄ſtiōis: ꝙ angel⁹ dei eq̄litatē nō ꝑpetijt ſimpliciter quātū ad ſubſtantiā deſiderati: vt. ſ. vellet tātā bonitatē hr̄e quātā deus: ſed tamē ꝑpetijt equalitatē ſm̄ quid / quantū ad modū habēdi. Bonitas em̄ ſiue beatitudo eſt i deo quā habet ꝑ ſuā naturā. Et item a qua omnis creatura beatitudo et bonitas trāſfundit̄. Videns ḡ angel⁹ dignitatē nature ſue q̄ creaturis ceteris p̄eminebat: voluit ab eo beatitudinē ⁊ bonitatē in oīa iferiora deriuari: voluit etiā ꝑ ſua naturalia ad ꝑfectionem beatitudinis ꝑuenire. Et idō dicitur ꝙ ſine merito voluit hoc qḋ meritis habiturus eſſet ſi ꝯſtitiſſet. Nec etiā quātū ad modū habendi ſimpliciter deo equiparari voluit. Nō em̄ voluit a ſe btitudinē hr̄e nec eē primū i alios trāſfundēs: ſed a deo ⁊ ſub deo ſm̄ ꝙ ipſe in om̄i natura operat̄ Tho. Ex quib⁹ patet ꝙ nō fuit ſimplicit̄ ipoſſibile qḋ angelus ꝑpetijt / q̄uis eſſet malū: quod tñ quia putauit bonū / ideo errauit: nō quidē obſcurāte paſſione intellectum ei⁹: q2 paſſiones in angelis nō ſunt ſicut in nobis: ſed quia conſiderando vnū retrahit̄ angel⁹ a conſideratiōe alteri⁹: eo ꝙ intellectus eius ſimul pluriū nō eſt: niſi ſicut in verbo omnia cōtemplat̄. Contingit em̄ aliquid eſſe eligendū ſm̄ vnam cōditionē rei ꝯſideratā. quod tñ eligendum nō eſt omnibus conditionib⁹ cōcurrentibus ꝯſideratiſ: ⁊ ita potuit in angelis error eſſe electiōis ⁊ peccm̄: ſm̄ Tho. i. ij. ſen. diſ. v. q. j. ar. j. in corꝑe q̄ſtiōis ponit ſ. litu

dinē ibi in rn̄ſiōe ad quartū argumētū de
medico: q̄ iudicat aliq̄d eſſe expediēs vni
egroto ſm vnā īfirmitatē eius ꝯſideratā:
qd̄ tn̄ nō eſt ſimplr̄ expediens ꝓpter aliam
egritudinē: quā vel nō cognoſcit vel nō cō
ſiderat. Modū aūt quo fuit expulſus de
celo ponit alia auctoritas noui teſtamēti:
q̄ habeſ. Apoca. xij. Factū eſt p̄liū magnū
in celo Michael ꝛ angeli eius p̄liabanſ
cū dracone. Et infra. Et ꝓiect⁹ ē draco il/
le magn⁹ ſerpēs antiqu⁹ qui vocaſ diabo
lus et ſathanas q̄ ſeducit vniuerſū orbem
ꝛ ꝓiectus eſt in terrā ꝛ angeli eius cū illo
miſſi ſunt ꝛc̄. Eſt aūt notandum vt not.
Tho. in. ij. ſen. diſ. vj. ſup littera. p dracone
itelligiſ ip̄e lucifer. p caudā ſuaſio dū alijs
ſuū deſideriū exp̄ſſit. p ſtellas angeli natu/
rali luce fulgētes: quarū tertia pars ceci/
diſſe diciſ nō quātū ad numerū: ſed quātū
ad qualitatē: quia q̄ remanſerūt: ſunt deo
inh erētes aſſiſtēdo et miniſtrādo ꝛ alij p
auerſionē ceciderūt. Tho. Prima ḡ pars
diciſ aſſiſtentiū. Scd̄a miniſtrātiū. Ter/
tia cadentiū. Remanſit ḡ ciuitas illa pro
magna pte depopulata ꝛc̄. ꝓpter qd̄ ange
li rogauerūt deū vt repleret ſedes vacuas
ꝛc̄. Et de⁹ eis reuelauit ꝛ replēde erāt. Sꝫ
dn̄e p quos replebūtur? Nunq̄d alios an/
gelos d̄ nouo creabis? rn̄dit n̄: qꝛ iā ceſſaui
die ſeptimo ab oī ope qd̄ patraui. Sed cre
abo hoīes ꝛc̄. ꝛ de ip̄is replebunſ ruine an
gelice. Et angeli dixerunt. Dn̄e ꝛ quomō
hoc fiet? Reſpōdit de⁹. Mittā filiū meū
in vterū virginalē cuiuſdā puelle: ꝛ ſic fiet
de⁹ hō vt hoīes efficianſ dij ꝑticipatiōe:
ſicut ꝛ vos. Tunc fili⁹ dei fuit ꝯcept⁹ in
mētib⁹ angelicꝫ ꝛ fuit facta maxia iubila/
tio in celo. Quid ſi gaudiū eſt in celo ſup
vno peccatore penitētiā agēte. Luce. xv.
Multo magis ꝛc̄. Auctoritas. Interro/
gabo te/reſpōde mihi. Ubi eras qn̄ pone/
bā fūdamēta terre: cū me ſimul laudarēt
aſtra matutina: ꝛ iubilarent oēs filij dei.
Job. xxxviij. Nota Fūdamēta terre. ſ. vi/
uētiū: et he ſunt reuelatiōes diuine. Aſtra
matutina. i. angeli/ vt exponit Grego. De
hac cōceptiōe diciſ. Prouer. viij. Nondū
erāt abyſſi ꝛ ego iā cōcepta eram. ſ. i men/
tib⁹ angeloꝝ. Et ſic patet ſecūda ꝯceptio.
¶ Tertia ꝯceptio fuit humanalis. Iſta
fuit poſt creationē Ade ꝛ Eue et poſt pec

catū. Nā poſtq̄ peccauerūt ſtabāt in ma/
gna triſtitia ꝛ merore. cōſiderātes expulſi/
onē eorū d̄ paradiſo. Itē dānationē toti⁹
poſterioritatꝫ ſue: acſi ꝓpter delictū vnius
deberet tota ciuitas ꝑire: magni ꝛ ꝑui ꝛc̄.
Quātus dolor ꝛc̄. Hic dolor ſecrete inui/
tur in ſcriptura cū d̄t. Uocauit Adam no
mē vxoris ſue Euā eo q̄ maſ eſſet cūctoꝝ
viuētiū. Gen̄. iij. Ante pctm̄ vocauit eam
virago: ſed poſt Euā. i. ve ſiue calamitas.
Uolēs igiſ diuina bonitas p̄mos paren/
es ꝯſolari reuelauit eis q̄ ꝑ filij et poſteri
ipſorū deberēt ſaluari et redemi et genus
hūanū in maiori dignitate ꝯſtitui: q̄ꝫ in/
ſtatu inocētie erat. O dn̄e ꝛ quō? Reſpon
dit de⁹ qꝛ mittā filiū meū in vterū ꝟginis
ꝛc̄. cui⁹ merito hūanū gen⁹ a poteſtate di
abolica liberabiſ: et exaltabiſ dignitas hu
mana magꝫ q̄ꝫ angelica: qꝛ de⁹ fiet homo.
O quātā ꝯſolationē habuerūt p̄mi paren
ex hoc. Et licet hoc oēs ſcti dicāt: tamē au
toritas qn̄ deus maledixit diabolo in ſer/
pēte dixit. Inimicitias ponā inſ; te ꝛ mu
lierē et ſemē tuū ꝛ ſemē illius. Ip̄a conte/
ret caput tuū ꝛc̄. Gen̄. iij. Mulier iſta eſt
ꝟgo Maria cui⁹ ſemen. i. filius eſt chr̄s.
Caput ſerpentis erat tyrānica dn̄atio quā
ſuper gen⁹ hūanū ſibi diabolus vſurpaue/
rat. Hoc caput ꝟgo cōtriuit qn̄ p filiū ſu/
um diabolo hmōi dominiū tyrannicū abſ
tulit. Figura hui⁹ etiā habeſ in Judith:
q̄ āputauit caput Holiferni Judith. xiij.
Ex hoc diciſ in pſ̄. lxxiij. De⁹ aūt rex no/
ſter ante ſecl'a opatus eſt ſalutē in medio
terre ꝛc̄. vſq̄ꝫ. ethyopum. Uide. ſ̄. d̄ beata
Anna: vel de ꝯceptōe ꝟginis qui incipit.
Bn̄dictus fruct⁹ ventris tui. Et nota q̄
vt d̄t ſanct⁹ Tho. ij. ij. q. ij. ar. vij. Etiā an
te pctm̄ Adā cognouit incarnatiōem filij
dei ſm q̄ ordinabaſ ad ꝯſūmationeꝫ gl'ie:
non aūt ſm q̄ ord nabaſ ad liberationē a
pctō p paſſiōeꝫ ꝛ reſurrectionē: qꝛ hō non
fuit p̄ſcius pcti futuri ſm. Tho. h̄ aūt fuit
ei reuelatū in extaſi illa q̄ diciſ ſopor. A q̄
excitat⁹ Adā dixit. h̄ nūc os ex oſſib⁹ meis
ꝛc̄. Et infra. Propſ h̄ relinquet hō patrē
ꝛ matrē ꝛ adhe. vxori ſue. Et erunt duo in
carne vna. Tūc eīm qn̄ ꝯtraxit mr̄imoniū
cū Eua cognouit Adam illā: qd̄ ſignifica
tur p mr̄imoniū. ſ. ꝯiūctionē filij dei cū hu
mana natura in thalamo vteri ꝟginalis:

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

de q̄ ꝓceſſit tanq̄ ſponſus ḋ thalamo ſuo.
pſ̄.xviij. De q̄ dicit apl's Ephe. v. Sacra/
mētū hoc magnū ē. Ego aūt dico in chr̄o
ꝛ eccl'ia. De hac ↄceptiōe pōt intelligi il/
lud Prouer. viij. Nondū erant abyſſi ſcili/
cet mortis ꝛ dānationis: qꝛ nemo ad huc
fuerat mortuꝰ: ego iā cōcepta erā. ſ. in mē
tibꝫ hūanis Ade ꝛ Eue. ¶ Quarta ↄce/
ptio ē ſpūalis. Qꝛ tota ſcptura ſctā ē gra/
uida de filio dī: ꝛ de nouo q̄dem teſtamē
to nō expedit dicere. Sed ēt in veteri cōti
nek incarnatio dei ꝑ ml'tas figuras myſti/
cas ꝛ ꝑ p̄nūciationes ꝓpheticas. Et p̄mo
q̄dē ꝓphetias ponā nō q̄dē oēs ſꝫ aliquas.
Nota ꝓphetiā Eſa. vij. Ecce ꝟgo ↄcipiet
ꝛ pariet filiū: ꝛ vocabik nomē eiꝰ Emanu
el. Nota filiū quaſi dī. nō patrē neq̄ ſpiri/
tūſctm̄. ſ. emanuel. i. nobiſcū deꝰ. quia alik
nec ſeip̄m ſaluare potuiſſet. Itez Eſa. xj.
Egrediek virga de radice ieſſe ꝛc̄. i. virgo
Maria. vnde eccl'ia. Virga ieſſe floruit ꝟ/
go deū ꝛ hoīez genuit. Itez alibi Stirps
ieſſe virgā ꝓduxit: virgaq̄ florē. Et ſuper
hūc florē req̄eſcet ſpiritus almus. Virgo
dei genitrix virga ē flos filiꝰ eiꝰ. Itē. Hie
re. xxxj. Nouū faciet ſuꝑ terraꝫ: femia cir/
cūdabit virū. Nota nouū facio: nouū fuit
hec ↄceptio duplici rōne. Prima qꝛ eſt no
uus modꝰ generatiōis. Nota q̄ttuor mo/
dos diuerſos generatōis hūane: ſicut ſcri/
pſi in ſermone de natiuitate dn̄i. q̄ incipit.
Miſit deꝰ filiū ſuū factuꝫ ex ml'iere. in in/
troitu. Secūda dicik nouū ꝓpter id qḋ ſe/
q̄tur. Femia circundabit virū. Nota virū:
ſi dixiſſet infantē vel ꝑuulū/ nec nouū nec
mirū eſſet: ſed dixit. Virū. ſ. ieſū chr̄m qui
erat vir. i. ꝑfectꝰ hō dū eſſet circūdatus ab
vtero ꝟginis: ꝑfectus dico nō etate ſed ſa/
piētia: nō corꝑis ſꝫ animi vigore. Nūquid
pōt hō in ventrē matris ſue iterato intro/
ire ꝛ renaſci: ait Nicodemus Io. iij. Vn̄
Bern̄. ſuꝑ miſſus eſt. Vir ergo erat Ieſꝰ
nec dū etiā natus: ſꝫ ſapia nō etate: ſꝫ ani/
mi vigore: nō coꝑis maturitate ſenſuū: nō
corpulētia mēbroꝝ. Et ifra. Siue ergo la/
tens in vtero/ ſiue vagiēs in p̄ſepio/ ſiue iā
grādis deꝰ iterrogās doctores i templo:
eque ꝑfecto plenꝰ fuit ſpūſctō ꝛc̄. Nō de/
ſunt etiā ꝓphetie paganoruꝫ ꝓphetaꝝ ꝛc̄.
Nota reuelationē factā Sibylle de incar/
natiōe filij dei quā reuelauit Octauiano
in palatio ſuo quod dicitur Ara celi. Vi/
de in legēda natiuitatis dn̄i. Figure autez
multe habēk i ſcriptura. Nota figuraꝫ de
rubo Moyſi vide in ſer. de natiuitate vir/
ginis. q̄ incipit. Virga egreſſa ē ḋ radice
ieſſe. ꝑte. ij. Itē ibi. virga Aaron q̄ floruit
Num̄. xviij. De iſta ergo ↄceptione poteſt
itelligi predicta auctoritas. Prouer. viij.
Nondū erāt abyſſi. ſ. ſcripturaꝝ euāgelica
rū ꝛ ego iā cōcepta eram. ſ. i vtero ſcriptu/
re veteris teſtamēti. ¶ Quinta ē ↄceptio
maternalis Bern̄. ſuꝑ miſſus eſt. Quod
Moyſi mōſtratū eſt in rubo ꝛ igne Aarō
in virga ꝛ flore: Gedeon in vellere ꝛ rore.
Hoc apte Salomon p̄uidit in forti mu/
liere ꝛ eiꝰ precio. Hoc etiā preſciuit Hie/
remias de femina: ꝛ viro. Hoc aptiſſime
Eſaias declarauit de virgine et deo. Hoc
Gabriel tandē exhibuit: ipſam virginē ſa/
lutando. De qua ↄceptiōe hodie fit feſtū
ꝑ totuꝫ mundū. Et hec eſt aliter q̄ prime
quattuor: qꝛ ille ſunt ↄceptōes ſpūales: ſꝫ
hec eſt carnal'. Iō de ea dicit thema. Ec/
ce ↄcipies in vtero. De hac loquik euāgeli/
um hodiernū: vbi notāk tria.

Prio notak diuine ambaſiate: angelica
explicatio

Secundo modi incarnationis ſacratiſ/
ſima altiſſima demoſtratio

Tertio ad incarnationē virginalis con
ſenſus expreſſio ſiue ꝟginalis aſſēſio

¶ Primū notak in p̄ncipio euāgelij vſq̄
ibi. dixit aūt Maria ad angelū. Secūdū
ab iñ vſq̄ ibi dixit āt Maria. Ecce ancilla
dn̄i. Vide de prima parte qḋ ſcripſit ſupra
in ſermo. q̄ incipit. Ecce ecce ecce parte. j.
De ſecūda ꝑte vide infra ſermo. primo ꝑ/
te. iij. verſu. tertia gratia. Et nota i tertia
ꝑte q̄ ſtatim poſtq̄ virgo glorioſa dixit il/
lud verbū. Ecce ancilla dn̄i ꝛc̄. fuit conce/
ptus filius dī vt dicūt theologi et canoni
ſte. Et ſpecialik. Glo. Io. an. in Cle. vna
de ſūma. tri. ꝛ fide catholi. in p̄ncipio ſuꝑ
ꝟbo. Unitas. In inſtāti ↄceptōis fuit ꝑ/
fectus hō ꝛ fuit aīa rōnalis infuſa. Tuꝫ
ꝓpter infinitaꝫ virtutem agētis. ſ. ſpūſcti.
Tū qꝛ in ↄgruū fuiſſet filiū dei corpꝰ aſſū
pſiſſe niſi formatū. In alijs nō ifunditur
niſi organizato embrione ꝛ plene habilita
to ad ipſaꝫ recipiēdā. Hoc tenek. xxxij. q.
ij. Quod vero dicūt q̄dā fieri ꝑ differētiā

ſexuꝫ a q̄dragesimo vel octuageſimo die
ꝯceptiōe embrionis. De purificatōe poſt
partū.c.vno. Hec ponit Jo.an.vbi ſupra.
Rogemus ergo dominū ⁊c̄.Amen.

¶ In feſto ſancti Ambroſij epi Sermo XXXV.

Inextinguibile
ē lumē illi⁹. Sap̄.vij. Pro decla//
ratiōe nota: ꝙ gr̄a dei exiſtens in
hoīe pōt ꝯſiderari dupliciter. Uno mō re//
ſpectu ꝯditiōis hūane. Et ſic gr̄a dei ē vari
abilis ⁊ mutabilis. Ratio accidēs ꝯſequi
tur ꝯdictionē ſubiecti ⁊c̄. Jō gr̄a que eſt
accidēs anime ſeq̄tur ꝯditionē aīe in hoc
mūdo. Aīa aūt eſt variabilis ⁊ mutabilis
ꝓpter libertateꝫ arbitrij. qḋ ē mutabile: q̄a
nō cogit a gr̄a: iō exn̄s in gr̄a debet timere
ne ꝑdat eaꝫ: ne extinguat vento ſupbie/
vel luto auaritie ⁊c̄. Jō chr̄s. Uide ergo
ne lumē qḋ in te ē tenebre ſint Lu.xj. Et
ecōtra q̇ ſunt in pctīs nō debēt deſperare:
q: pn̄t habere lumē gr̄e q̄diu ſunt in via.
Jō q̄buſdā q̇ fuerāt peccatores d̄r. Apl's.
Eratis aliq̄n tenebre/ nūc aūt lux in dn̄o.
Ephe.v. Si ꝟo loq̄mur ſcd̄o d̄ gr̄a reſpe//
ctu diuine ordinatiōis/ ſeu p̄deſtinationis
ſic ē impmutabilis. Gre. De⁹ cui⁹ ꝓuidē
tia in ſui diſpoſitiōe nō fallit ⁊c̄. Mō loq̄n
do gr̄a dei in.b. Ambro. reſpectu diuie diſ
poſitiōis dicit in themate. In extinguibi//
le. Pro ſermonis fundamēto orit theolo
gicalis q̄ſtio ¶ Querit. vtrū inextinguibi
lis lumis.ſ. gr̄e/ ſiue p̄deſtinatōis ſcti Am
broſij meritum cēſeat ratio. Arguit. ꝙ ſic
omnis ꝑſonarū acceptio a dn̄o deo relega
tur ſed ſine q̊cūq̧ merito vni gr̄am daret
⁊ alteri/ n̄ vnū predeſtinaret alterū nō/ eſ//
ſet ꝑſonarū acceptor ſꝫ hoc nō. Petrus ac
tuū.x. in veritate cōperi q̄m nō eſt ꝑſona//
rū acceptor de⁹: ſed in oī gente q̄ timet euꝫ
⁊ opat iuſtitiā accept⁹ ē illi. Minor patꝫ.
accepit eīm ab eterno Judā ⁊ Petrū. Uo
luntati aūt diuine in puris naturalib⁹ pre
ſentat⁹ acceptio eſt. vt ſic Petrū acceptat
⁊ Judaꝫ nō: cū in natura ſint equales: igi
tur ex ꝑte Ambroſij. aliqua eſt inextingui
bilis luminis ſiue predeſtinationis ratio.
In oppoſitū auctoritate apoſtoli ad. Ro.
ix. De Jacob et Eſau cum enim nondū
nati eſſent aut aliquid boni aut mali egiſ//
ſent et ſic de alijs. ſic ſcriptum eſt. Jacob
dilexi Eſau auteꝫ odio habui. ⁊ Auguſti//
nus in libro de predeſtinatione ſanctorū.
Non quia tales eſſe preſciuit nos deo ele//
git. ſed vt tales eſſemus. Igitur in extin//
guibilis luminis ſcilicet gratie/ ſiue p̄deſti
nationis ſancti Ambroſij meritū nō cen//
ſetur ratio. et ſic queſtio manet pro vtra
q̧ parte dubia. Ad queſtionē reſponden
dum eſt ſm. Bonauen. ſuper.j. ſente. diſt.
xiiij. articulo.j.q.j. ꝙ triplex eſt meritū

Primū dicit meritū cōgrui.
Scd̄m dicit meritū digni.
Tertiū dicit meritū cōdigni.

¶ Primum dicitur congrui. et eſt quādo
aliquis facit quod in ſe eſt vt gratiam dei
percipiat. Meritū digni eſt quādo iuſtus
orat pro peccatore. Me ritū condigni eſt
quando iuſtus pro ſeipſo orat. Uel aliter
poſſumus dicere ꝙ meritum congrui eſt
quando aliquis facit quod in ſe eſt quod
poteſt ad obtinēdum aliquod bonū. Me
ritum digni eſt quando eſt perſona digni
tatis ad capiendum illud bonum: et lo//
quendo de iſtis duobus meritis ad dubi//
um dicitur ꝙ meritum ſaucti Ambroſij cē
ſetur ratio gratie et predeſtinatiōis. Pri//
mo quia fecit quod in ſe fuit et quod potu
it. Secundo quia in eo erat dignitas ad
hoc ſuſcipiendum: quia erat iuſtus. Me
ritum condigni eſt quando eſt adequatio
inter premium et meritum. et ſic ad dubi//
um dicere poſſumus ꝙ ſancti Ambroſij
meritum non fuit ratio gratie/ ſiue prede
ſtinationis: quia ex quo finite operabat: ⁊
infinita eſt gratia. ideo dicit Scotus. ſup.
j. diſtin. xl. ꝙ predeſtinatio ē ordinatio ele//
ctiōis a diuina volūtate alicuius nature
intellectualis ad gratiam et gloriam. In
qua diffinitione tria tanguntur que aſpe//
xit predeſtinatio. Primum eſt in predeſti//
natione propoſitum dei eternuꝫ. Scd̄m
eſt id quod pedeſtinatur. At tertium
id quod habꝫ idē quod predeſtinatur. Et
illud vltimum poteſt dici meritū congrui
et digni: quod habuit ſanct⁹ Ambroſi⁹: nō
tn̄ habuit merit ū cōdigni: vt dictū ē iō ei⁹
meritū ꝯgrui ⁊ digni/ n̄ fuit rō extinguibi